

י"ב תמוז תשפ"ד
18 יולי 2024

פסק דין בערעורו של [ת.ז.]

שופטים: פרופ"א דוד דורבן (אב בית הדין), פרופ"ח מאיה דוידוביץ-פנחס, מר מתן בוקריס.

יועצת משפטית לבית הדין: עו"ד ליאורה ארזי בן-חיים.

המערער: מר [ת.ז.]

המשיבה: פרופ"ח יסכה גולדפלד (התובעת המשמעתית), יועץ משפטי עו"ד שחר הופמן.

נוכחת: [ת.ז.] (אשתו של המערער).

1. בתאריך 2.4.2024 ניתן פסק דינו של בית הדין המשמעתית בעניינו של מר [ת.ז.] [ת.ז.] (להלן: "המערער" או "הסטודנט").
2. בתאריך 15.4.2024 הגיש הסטודנט ערעור על חומרת העונש (להלן: "הערעור"), ובתאריך 7.5.2024 הגישה המשיבה (התובעת המשמעתית) את תגובתה (להלן: "התגובה").
3. בית הדין לערעורים אפשר לסטודנט להגיש תשובה לתגובת המשיבה עד לתאריך 16.5.2024, אולם הסטודנט לא עשה כן, ושלח את תשובתו אחרי למעלה מחודש, בתאריך 23.6.2024 (להלן: "התשובה").
4. יוער כי לסטודנט עמדה הזכות להיות מיוצג ע"י עו"ד, אולם הוא בחר שלא להיות מיוצג, ואף לא מלווה ע"י איש טכניון, הן בהליך בפני בית הדין המשמעתית והן בהליך בפני בית הדין לערעורים.

ההליך הקודם

5. הסטודנט הואשם (קובלנה מתאריך 20.8.2023) בכך שבשבעה קורסים שונים, במהלך שלושה סמסטרים (אביב תשפ"ב, חורף תשפ"ג, אביב תשפ"ג), הצהיר בכתב בפני סגל הקורס (מרצה או מתרגלת), כי ביצע שירות מילואים, למרות שלא ביצע שירות מילואים. בארבע מתוך שבעת הקורסים אף צירף לפנייתו טופס 3010 (אישור על שירות מילואים) מזויף.
6. בית הדין קמא הרשיע את הסטודנט פה-אחד, בגין כל אחד משבעת האירועים שתוארו בכתב הקובלנה, בעבירות המשמעת שיוחסו לו: סעיפים 4.1.1 לתקנון ("עשה, בהונאה או בדרך בלתי כשרה אחרת, מעשה על מנת לשפר ציון... או על מנת להשיג יתרון אקדמי...") ו- 4.11 לתקנון ("עשה מעשה שיש בו משום מרמה, הונאה, זיוף או מסירת מידע כוזב בכל הנוגע... לחובות או זכויות סטודנט טכניון...").
7. בית הדין קמא גזר על הסטודנט (ברוב קולות) את העונשים הבאים:
 - א. ציון אפס בשבעת הקורסים מושא הקובלנה.
 - ב. הרחקה בפועל מלימודים בטכניון לאלתר, למשך שש שנים (החל מסמסטר חורף תשפ"ד. ככל שהסטודנט קיבל ציון בקורס כלשהו בסמסטר חורף תשפ"ד, הקורס יבוטל).
 - ג. הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון למשך שש שנים (בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון), תופעל במקרה של הרשעה חוזרת בעבירה לפי סעיף 4.1.1 או 4.11.

יוער, כי דעת המיעוט סברה שיש להרחיק את הסטודנט בפועל לחמש שנים בלבד, ולא לשש (בשאר רכיבי הענישה היתה הסכמה פה-אחד).

הערעור

8. בתאריך 30.6.2024 התקיים הדיון בבית הדין לערעורים בנוכחות הצדדים.

הסטודנט:

9. הסטודנט ביקש כי בית הדין לערעורים יקל בגזר דינו. לטענתו לא הצליח להתכונן כראוי לדיון בבית הדין קמא, ועל כן לא הצליח להציג את הנסיבות האישיות שלו במלואן ובאופן הולם. זאת משום שהגיע לדיון בבית הדין קמא הישר משירות מילואים, ושב לשירות מילואים מיד לאחר הדיון. לערעור צירף הערכה פסיכולוגית משנת 2021, ולתשובה צירף חוות דעת עובד סוציאלי קליני (שלאחר בקשת בית הדין נחתם עליה התאריך 25.6.2024).

10. הסטודנט טען כי הודה במעשיו בהזדמנות הראשונה, לקח עליהם אחריות מלאה, ואף התוודה על אירוע נוסף שהתביעה לא האשימה אותו בו בתחילה. הוא הדגיש, כי במרבית האירועים כלל לא ניצל בפועל את ה"יתרון" שניתן לו, וזאת מתוך חרטה, ואף מידיעה שהוא עומד להיכשל בקורס (פסקה 3 לערעור).

11. לשיטת הסטודנט החזרתיות במעשי ההונאה מקורה במצב הפסיכולוגי בו היה שרוי, כפי שפורט לטענתו באבחון הפסיכולוגי שהגיש. לטענתו פעל מתוך מטרה להימנע ממפגש עם בני אדם, בשל החרדה ממנה סבל והקושי שלו להיות באינטראקציה. הסטודנט תיאר בפירוט את המצוקה הנפשית שחווה, שמקורה לטענתו בשירותו הצבאי. כמו כן פירט כיצד המצוקה התבטאה בפועל – מה היו השלכותיה ומה הקשיים איתם התמודד (מובן כי לא נפרט את הדברים כאן, מפאת שמירה על פרטיותו).

12. כיום, לטענתו, מטופל אצל פסיכולוג, לוקח תרופות הומאופטיות מאזנות, ונמצא בהליך שיקומי. הלימודים בטכניון מיטיבים עמו, ומהווים עוגן חשוב שתורם רבות לאיזון הנפשי שלו. על כן, הרחקה מהלימודים לפרק זמן ממושך תפגע לטענתו באופן משמעותי בהליך השיקום שלו. הוא מבקש מבית הדין לערעורים להתחשב בנסיבותיו האישיות, ולאפשר לו לשוב לשגרת הלימודים "תחת תנאים מתאימים שיבטיחו את המשך השיקום" שלו (פסקה 4 לתשובה).

לחלופין (פסקה אחרונה בכתב הערעור), הוא מבקש כי תינתן לו האפשרות לסיים את התואר בזמן סביר, כך שנקודות הזכות שצבר לא ימחקו לו בעקבות ההרחקה בפועל, ותהיה לו תקווה לתהליך שהוא נמצא בו.

המשיבה:

13. המשיבה ביקשה לדחות את הערעור ולהותיר את גזר דינו של בית הדין קמא על כנו. לדבריה, כלל הטענות שהעלה הסטודנט בערעור, פורטו על ידו זה מכבר באריכות בפני בית הדין קמא, נשקלו, ולא התקבלו.

14. המשיבה תיארה את הזימונים שקיבל הסטודנט לקיום דיון, לרבות דחייה שנעשתה לבקשתו, וטענה שלא נמנע ממנו להתכונן לדיון, הן בשל הזמן שהיה לו להיערך והן בשל העובדה שמועד הדיון תואם מולו ואושר על ידו.

15. המשיבה ציינה כי הסטודנט לא הודה ולא לקח אחריות על מעשיו בהזדמנות הראשונה. היא הדגישה כי מדובר במעשי זיוף סדרתיים של אישורי מילואים, לאורך תשעה חודשים תמימים, במטרה לקבל במרמה הקלות שאינן מגיעות לו. המעשה עצמו – הזיוף והבקשה שלא כדין להקלות – הוא העבירה, ואין נפקא מינא

אם ניצל את ההטבה שניתנה לו או לא. העונש שנגזר על הסטודנט הוא עונש מקל, הן ביחס לחומרת העבירות שביצע והישנותן, והן ביחס למקרים דומים שקדמו לו (ובהם סטודנטים הורחקו לצמיתות).
16. לבסוף, המשיבה הדגישה, כי למרות שהסטודנט הצהיר בפני בית הדין קמא שהוא צריך לקחת הפסקה מהלימודים ולטפל בעצמו (ראו גם סעיף 25 לפסק הדין), מיד לאחר הדיון הוא הוסיף ארבעה קורסים למערכת השעות שלו בסמסטר חורף תשפ"ד – תוספת של 9.5 נק"ז (לפני הדיון היה רשום לשבעה קורסים, ולאחריו נרשם לארבעה נוספים). גם בסמסטר אביב תשפ"ד נרשם לשמונה קורסים.
על כך השיב הסטודנט כי עשה זאת מתוך רצון להשתקם ולשפר את מצבו. לטענתו, החלטתו שלא להפסיק את הלימודים נבעה מתוך המלצות המטפלים שלו, אשר חשבו שנכון עבורו לשמור על שגרת חיים עם חזרתו מהמלחמה, ושהמסגרת הלימודית מהווה עוגן עבור השיקום שלו (ראו סעיף ג' לתשובה).

הכרעה:

17. קראנו בעיון את כתבי הטענות של הצדדים, לרבות המסמכים שצורפו להם, והקשבנו בקשב רב לטענותיהם בדיון. לאחר ששקלנו את מכלול השיקולים במקרה דנן, הגענו פה אחד לכלל מסקנה כי יש לדחות את הערעור.
18. ההלכה המשפטית היא, שלא בנקל תתערב ערכאת ערעור בגזר דין של הערכאה מתחתיה. היא תעשה כן רק במקרים חריגים, בהם נמצאה טעות היורדת לשורשו של עניין, או כאשר העונש שגזרה הערכאה קמא סוטה באופן קיצוני ממתחם הענישה הסביר.
19. בעניינו, פסק דינו של בית הדין קמא מפורט ומנומק היטב. לא מצאנו בו פגם או טעות כלשהי. וכך קבע בית הדין קמא (ראו פסקאות 27-28 לפסק הדין):

"מדובר במעשי הונאה חריגים בהיקפם ושניותם, וחמורים מאד לגבי השלכות אפשריות עתידיות. השיטתיות והחזרתיות במעשיו של הסטודנט מביאה לכך שהשלם במקרה זה גדול מסך חלקיו. תואר מהנדס שמעניק הטכניון מקנה סמכויות נרחבות שטומנות בחובן אחריות כבדה לחיי בני-אדם. אוי לנו אם מהנדס שנמצא במצוקה כזו או אחרת, "יעגל פינות" באמצעות זיוף אישורים. אין אנו מקלים ראש במצוקות שחוזה הסטודנט, אלא שהיה עליו לבחור דרכים אחרות, כשרות, להתמודד עם הקשיים. היו לו הזדמנויות רבות לאורך שנה וחצי לעצור, להתעשת, ולשוב אל דרך הישר, אך הוא בחר פעם אחר פעם להמשיך ולפעול בדרך המרמה. התנהלותו פגעה בעקרונות הבסיסיים ביותר של הטכניון – חתירה לאמת ויושרה. מעשיו מהווים הפרה בוטה, נרחבת וסדרתית, לאורך חודשים ארוכים, של הערכים המצופים מסטודנט בטכניון. תקנון משמעת סטודנטים של הטכניון נפתח כדלקמן (ההדגשה הוספה):

"הלימודים בטכניון מבוססים על אמון בין המוסד לבין הלומדים בו. הסטודנטים מחוייבים ליושרה אקדמית ולהתנהגות ההולמת את כבוד הטכניון, הסטודנטים, העובדים וחברי-הסגל האקדמי".

...התנהלותו של הסטודנט חותרת תחת היסודות עליהם מושתת הטכניון וכל מוסד אקדמי אחר, ופוגעת בשם ובמוניטין האקדמי של הטכניון, ושל כל תלמידיו ובוגריו. הסטודנט פגע

בקהילת משרתי ומשרתות המילואים, ובמרקם הלימודים בטכניון – באמון וביחסים בין הסטודנטים. ות לבין עצמם ובין הסטודנטיות. ים לחברות וחברי הסגל".

20. העונש שגזר בית הדין קמא על הסטודנט הוא עונש מקל ביחס לרף הענישה הנהוג בטכניון במקרים של עבירות מסוג זה. במקרים קודמים שנדונו בבית הדין המשמעתי, בגין עבירות דומות של זיוף טופס 3010, סטודנטים הורחקו מלימודים בטכניון לצמיתות.
21. בית הדין קמא גזר את העונש לאחר ששמע את הצדדים, בחן את נסיבותיו האישיות של הסטודנט (לרבות נסיבותיו הרפואיות, המשפחתיות, האקדמיות, הכלכליות וכיו"ב), ולאחר ששקל גם שיקולים של מדיניות ענישה – הכל כפי שהוא מונחה לעשות לפי סעיף 11.11 לתקנון.
22. שמענו בקשב רב את מצוקתו של הסטודנט, ועיינו גם בחוות הדעת ובהערכה הפסיכולוגית שהגיש. מבלי להקל ראש במצבו, ומבלי להפחית מקשייו, שיקולים אלה נשקלו זה מכבר ע"י בית הדין קמא.
23. נוכח כל האמור לעיל, אין אנו רואים כל הצדקה להתערב בגזר הדין או לשנותו. סיכומו של דבר החלטנו פה-אחד, כי דין הערעור של הסטודנט להידחות ופסק דינו של בית הדין קמא יוותר על כנו. משכך, היות שהסטודנט הורחק החל מסמסטר חורף תשפ"ד, כלל הקורסים שלמד בסמסטר חורף תשפ"ד ולאחריו – יבוטלו. הסטודנט יוכל לחזור ללימודים בסמסטר חורף תש"צ.

מר מתן בוקריס

פרופ"ח מאיה דוידוביץ-פנחס

פרופ"א דוד דורבן

